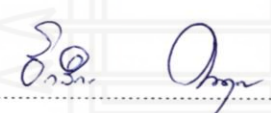

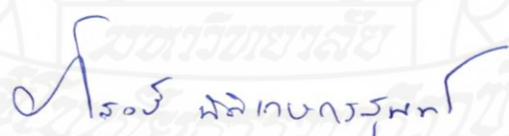
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การสื่อสารธรรมะผ่านโครงการค่ายอบรมคุณธรรม จริยธรรมเด็ก
และเยาวชนของวัดไทรงาม (ป่า) จังหวัดกำแพงเพชร
ชื่อและนามสกุล นางสาววาสนา ยุทธชุม
สาขาวิชา นิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ธีรารักษ์ โพธิ์สุวรรณ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัสวดี นิติเกษตรสุนทร

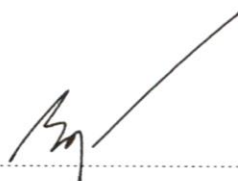
วิทยานิพนธ์นี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2560

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุปผา เมมศรีทองคำ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ธีรารักษ์ โพธิ์สุวรรณ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัสวดี นิติเกษตรสุนทร)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.กณณา รุ่งโรจน์วนิชย์)

ชื่อวิทยานิพนธ์ การสื่อสารธรรมะผ่านโครงการค่ายอบรมคุณธรรม จริยธรรมเด็กและเยาวชนของ
วัดไทรงาม (ป่า) จังหวัดกำแพงเพชร

ผู้วิจัย นางสาววาสนา ยุทธชุม **รหัสนักศึกษา** 2571500665 **ปริญญา** นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ธีรารักษ์ โพธิ์สุวรรณ (2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัสวดี
นิติเกษตรสุนทร ปีการศึกษา 2560

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) กระบวนการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่ธรรมะ 2) กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการเผยแผ่ธรรมะ 3) อุปสรรคในการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่ธรรมะ 4) ความเข้าใจในเนื้อหาธรรมะและ 5) ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมในโครงการค่ายอบรมคุณธรรม จริยธรรมเด็กและเยาวชนของวัดไทรงาม (ป่า) จังหวัดกำแพงเพชร

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ พระวิทยากร จำนวน 6 รูป โดยการเลือกแบบเจาะจงและกลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กและเยาวชนที่เคยผ่านการอบรมโครงการค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรมจำนวน 400 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการสื่อสารธรรมะประกอบด้วย พระวิทยากรที่มีความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรม มีทักษะในการสื่อสาร มีจิตวิทยาในการสื่อสาร มีเทคนิคการถ่ายทอดในภาษาที่เข้าใจง่าย มีความสามารถน่าเชื่อถือ สารได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับพุทธประวัติ ธรรมะ ศาสนพิธี การทำสมาธิ สื่อมีทั้งสื่อ บุคคล สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อใหม่ สื่อพิธีกรรม ผู้รับสารคือ เด็กและเยาวชนอายุระหว่าง 13-18 ปี ที่เคยอบรมโครงการนี้มาแล้ว 1 ครั้ง ขึ้นชอบกิจกรรมแปลกใหม่ 2) กลยุทธ์การสื่อสารได้แก่กลยุทธ์การใช้สื่อคือเสียงดนตรี เพลง ภาพนิ่ง พาวเวอร์พอยท์ วิดิทัศน์ วัตถุจำลอง สื่อใหม่ และกลยุทธ์การใช้สารทั้งวัจนภาษาและอวัจนภาษา 3) อุปสรรคในการอบรม คือ พระวิทยากรที่มีความรู้และทักษะในการอบรมมีไม่เพียงพอ สื่อมีจำนวนน้อยและขาดความสมบูรณ์ด้านเทคนิคสารไม่สอดคล้องกับอายุของผู้เข้าอบรม ผู้รับสารบางส่วนขาดความสนใจในการอบรม จดจ่ออยู่กับโทรศัพท์ 4) เด็กและเยาวชนมีความเข้าใจในเนื้อหาธรรมะในระดับมาก และ 5) เด็กและเยาวชนมีความพึงพอใจต่อการจัดอบรมโครงการค่ายธรรมะในระดับมาก

คำสำคัญ กระบวนการสื่อสารธรรมะ กลยุทธ์การสื่อสารธรรมะ ความเข้าใจและความพึงพอใจ

Thesis title: Dhamma Communication in the Morals and Ethics Training Camp for Children and Youth Project at Wat Sai-Ngam (Ba), Kamphaeng Phet Province

Researcher: Miss Wassana Yuttachum; **ID:** 2571500665;

Degree: Master of Communication Arts; **Thesis advisors:** (1) Theerarux Photisuwan, Associate Professor; (2) Dr. Passawalee Nittikasetsoontorn, Assistant Professor;

Academic year: 2017

Abstract

The objectives of this research were to study 1) the process of Dhamma communication in the Morals and Ethics Training Camp for Children and Youth Project at Wat Sai-Ngam (Ba), Kamphaeng Phet Province; 2) the strategies of communication used in the project; 3) the difficulties encountered with teaching Dhamma in the project; 4) the participants' understanding of Dhamma after the training; and 5) the participants' satisfaction with the project.

This research applied combined research methodology: qualitative and quantitative methods. The key informants were 6 monks who taught Dhamma at the Morals and Ethics Training Camp for Children and Youth Project at Wat Sai-Ngam (Ba), chosen through purposive sampling. The sample population was 400 youths who had participated in the training camp, chosen through purposive sampling. Data were collected using an interview form and a questionnaire; further analyzed with descriptive analysis.

The results showed that 1) The communication process comprised of monks who were knowledgeable in both worldly matter and Dhamma, and calm and respectful. They had good communication skills and applied psychology techniques in communicating Dhamma. Moreover, their communication techniques is using easy-to-understand language. The messages they communicated were stories of Buddha's life, Buddha's teachings, religious ceremonies and meditation. The communication channels are the mixed between interpersonal communication, electronic media, new media, and ceremonial media. The receivers were youths aged 13-18 who enjoyed the challenge of new activities and had attended the training camp before. 2) Communication strategies were music, pictures, Power point presentations, videos, models, new media and both verbal and nonverbal messages. 3) the communication difficulties were the shortage of monks with the necessary skills and knowledge to teach, a lack of media and incomplete technical backup, some of the messages were not compatible with the participants' age, and some of the participants did not pay attention to the training but were constantly using their smart phones. 4) After training, the participants had a high level of understanding about Dhamma. 5) the participants were satisfied with the training camp at high level.

Keywords: Dhamma communication process, Dhamma communication strategies, Understanding and satisfaction

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจากรองศาสตราจารย์ ธีรารักษ์ โพธิ์สุวรรณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภัสวดี นิตเกษรสุนทร อาจารย์สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และรองศาสตราจารย์ ดร. บุปผา เมฆศรีทองคำ อาจารย์คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ที่ได้กรุณามาเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รวมทั้งให้คำแนะนำและติดตามการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้อย่างใกล้ชิดตลอดมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อวัลยา ยุทธชุม ผู้เป็นบิดาคุณแม่สมบุรณ์ ยุทธชุมผู้เป็นมารดา พร้อมทั้งหัวหน้าศูนย์วิจัยเวชศาสตร์เขตร้อนมหาวิทยาลัยมหิดล และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ซึ่งได้ส่งเสริมสนับสนุนทุนในการศึกษาเล่าเรียนครั้งนี้ รวมถึงเพื่อน ๆ พี่ ๆ นิเทศศาสตร์ รุ่น 11 ทุกท่านที่เป็นกำลังใจและให้คำปรึกษาเสมอมา ขอกราบอนุโมทนาสาธุพระครูโสภณวชิรกิจ (สง่า) อุกุฐาโน เจ้าอาวาสวัดไทรงาม (ป่า) กำแพงเพชร และพระวิทยากรทุกรูป คณะกรรมการวัดเจ้าหน้าทีทุก ๆ ท่านและที่สำคัญที่สุดคือเด็กและเยาวชนที่เคยรับการฝึกอบรมที่วัดแห่งนี้ ทุกท่านที่ได้เสียสละเวลาและให้ความร่วมมือให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถาม

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ทุกท่านที่ได้กรุณาให้การสนับสนุนช่วยเหลือและให้กำลังใจตลอดมา

วาสนา ยุทธชุม

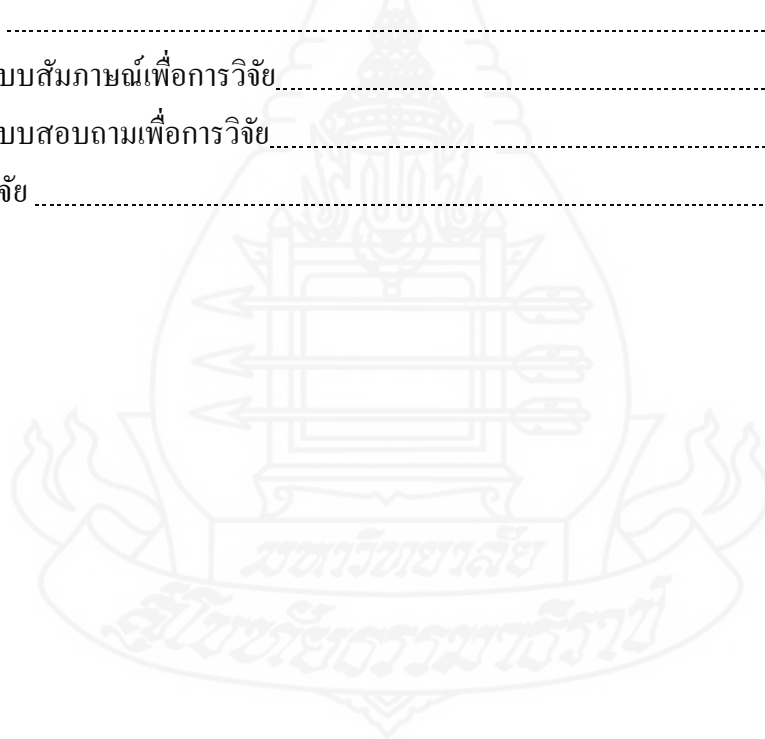
พฤศจิกายน 2560

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ปัญหานำวิจัย.....	6
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	7
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสาร.....	10
แนวคิดเกี่ยวกับกลยุทธ์การสื่อสาร.....	34
แนวคิดเกี่ยวกับการเผยแพร่ธรรมะ.....	42
แนวคิดเกี่ยวกับความเข้าใจ.....	50
แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ.....	59
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	61
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	72
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	72
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	74
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	76
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	76
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	77

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	78
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ.....	78
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ.....	95
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	100
สรุปการวิจัย	100
อภิปรายผล	107
ข้อเสนอแนะ	114
บรรณานุกรม	116
ภาคผนวก	123
แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย.....	124
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	127
ประวัติผู้วิจัย	131

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 ประเภทการสื่อสาร.....	21
ตารางที่ 3.1 แสดงกลุ่มตัวอย่างของสถานศึกษาจำนวน 5 โรงเรียน.....	73
ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของเพศ อายุ และระดับการศึกษา.....	96
ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ที่ตอบถูกในข้อความเข้าใจในเนื้อหาธรรมะและ หลักธรรมต่าง ๆ ในการเข้ารับการอบรมในโครงการค่ายอบรมคุณธรรม จริยธรรม.....	97
ตารางที่ 4.3 แสดงค่าเฉลี่ยค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของผู้ที่เคยเข้ารับ การอบรมโครงการค่ายธรรมะ.....	99

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 ลักษณะความพึงพอใจของบุคคล.....	60
ภาพที่ 4.1 แสดงการสื่อสารธรรมะผ่านโครงการค่ายอบรมคุณธรรม จริยธรรมเด็กและเยาวชน ของวัดไทรงาม (ป่า) จังหวัดกำแพงเพชร.....	84

